

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Фізико-технічний факультет

Кафедра фізики та астрономії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПАТЕНТОЗНАВСТВО ТА ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Освітня програма: **Прикладна фізика та наноматеріали**
Спеціальність: **105 Прикладна фізика та
наноматеріали**
Галузь знань: **Природничі науки**

Затверджено на засіданні кафедри
фізики і хімії твердого тіла

Протокол № 1
від 28 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Патентознавство та захист інтелектуальної власності
Викладач (-і)	Дзумедзей Роман Олексійович Никируй Любомир Іванович
Контактний телефон викладача	+380961342498
E-mail викладача	roman.dzumedzey@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/6889
Консультації	Згідно з графіком консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Зміст курсу передбачає набуття студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю в рамках діяльності науково-дослідних, проектно-конструкторських, технологічних підприємств та медичних закладів. Оволодіння цим курсом покликане виробити у студентів теоретичні та практичні навички визначення, охорони та захисту прав інтелектуальної власності. За час проходження курсу студенти повинні навчитись самостійно визначати об'єкти права інтелектуальної власності, охороняти результати своєї інтелектуальної та творчої діяльності, а також освоїти алгоритм дій у випадку посягання чи порушення прав на захист інтелектуальної власності. Предметом курсу є комплекс теоретичних і практичних завдань в сфері винахідницького права, охорони винаходів, відкриттів, товарних знаків, промислових зразків, питань економіки винахідництва, прав авторів винаходів, патентної інформації, раціоналізаторських пропозицій і промислових зразків, а також експертизи винаходів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх фахівців навичок роботи із сучасними об'єктами права інтелектуальної власності; ознайомлення з нормативними актами авторського права, права промислової власності і засобів індивідуалізації; вивчення процедури набуття прав, управління, захисту</p>	

прав на об'єкти інтелектуальної власності, як особливого виду прав на результати творчої діяльності; забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, умінь та навичок, необхідних для застосування у професійній діяльності у сфері проектування, конструювання та вдосконалення приладів та апаратів медичної техніки.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з процедурою проведення патентування, набуття авторського права, загальними положеннями нормативно-правових актів держави з питань охорони інтелектуальної власності;
- вивчення науково-теоретичних та практичних положень про право інтелектуальної власності та особливості їх правового регулювання;
- ознайомлення із законами та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності, порядок їх застосування, закріплення та правовий захист майнових і немайнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності;
- визначення основних понять і категорій у сфері правового регулювання інтелектуальної власності;
- встановлення ролі та значення результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації в сучасному суспільстві, особливостей використання інтелектуальної власності у цивільному обігу і порядок введення об'єктів інтелектуальної власності в господарський обіг;
- ознайомлення з основними способами використання інтелектуальної діяльності як додаткового джерела фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів;
- визначення умов настання відповідальності за порушення прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації.

4. Організація навчання

Обсяг навчальної
дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки навчальної
дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
1	014.08 Середня освіта (фізика)	4	вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини Сутнісна характеристика поняття «інтелектуальна власність. Майнове і немайнове право. Еволюція інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство України про інтелектуальну власність. Система органів управління в сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні		1	2	5	
Тема 2. Правова охорона інтелектуальної власності в Україні. Договірні відносини у сфері інтелектуальної власності Об'єкти авторського права і суміжних прав, результати науково-технічної творчості, комерційні позначення: географічне зазначення, торговельну марку. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності: ліцензія та ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використанням об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності		1	2	5	
Тема 3. Авторське і суміжні права Поняття авторського права та суміжних прав. Об'єкти авторського права та суміжних прав. Суб'єкти авторських відносин. Особисті немайнові права авторів. Майнові права автора та іншої особи, що має авторське право. Суміжні права. Твори, які не охороняються авторським правом.		2	2	5	
Тема 4. Інтелектуальна власність на винахід, корисну модель та промисловий зразок (патентне право) Об'єктивне патентне право: поняття, загальна		2	2	5	

характеристика, джерела. Об'єкти патентного права: поняття, види, умови правової охорони. Суб'єкти патентного права. Зміст суб'єктивних патентних прав. Патент: поняття, види та порядок отримання. Права та обов'язки що впливають з патенту. Обмеження прав патентовласника. Припинення дії прав патенту та визнання його недійсним			
Тема 5. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності I: раціоналізаторські пропозиції, комерційна таємниця Поняття та система нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. Поняття та критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції. Власники прав на раціоналізаторські пропозиції. Зміст прав на раціоналізаторські пропозиції. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій. Охорона комерційної таємниці і ноу-хау у міжнародному законодавстві. Правові засоби захисту комерційної таємниці	2	2	10
Тема 6. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності II: наукові відкриття, компонування напівпровідникових виробів Правова охорона наукових відкриттів. Загальні підходи до наукових відкриттів. Поняття «наукове відкриття» та його ознаки. Об'єкти наукових відкриттів. Право на наукове відкриття. Міжнародний досвід щодо правової охорони наукових відкриттів. Поняття та критерії охороноздатності компонування напівпровідникових виробів. Власники прав на компонування напівпровідникового виробу та їхні права. Захист прав на компонування напівпровідникового виробу.	2	2	10
Тема 7. Регулювання нормами права інтелектуальної власності відносин, пов'язаних із використанням комп'ютерної техніки Комп'ютерна програма як об'єкт права інтелектуальної власності. Визначення об'єктів, що охороняються. Випадки вільного використання комп'ютерних програм. Бази даних та їх правовий режим. Правові засади захисту інформації у автоматизованих системах.	2	2	10
Тема 8. Управління правами інтелектуальної	2	2	10

<p>власності Права на об'єкти інтелектуальної власності як товар, інтелектуальний капітал та нематеріальний актив. Поняття та способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності. Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення. Дії, що визнаються порушенням прав інтелектуальної власності.</p>			
ЗАГ.:	14	16	60
5. Система оцінювання навчальної дисципліни			
<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>100 бальна 50 протягом семестру 50 на залік: 50 балів підсумовуються за виконанні практичні завдання: - Тема «Авторське право та права на використання творів» - 10 балів. - Тема «Винахідницька діяльність» - 10 балів. - Тема: «Патентне право» - 10 балів. - Тема «Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності» - 20 балів. На 50 балів – оцінюється виконання тестів у системі дистанційного навчання. Зараховано-“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами; Зараховано-“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках; Зараховано-“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; Незараховано – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами</p>		
<p>Вимоги до</p>	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у</p>		

письмових робіт	студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання.. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Семінарські заняття	–
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за наявності результатів тестування по тематиці практичних занять, оцінювання роботи студента під час практичних занять, доповідь, реферат.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік; Форма задачі: комбінована

6. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. • Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. • Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . • Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. • Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. • Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».
--------------------------	--

	<p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» (див. ст. 4).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» (див. ст. 4-5).</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти».</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому,</p>

	<p>освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни:</p> <p><i>2 бали</i> – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру.</p> <p><i>2 бали</i> – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.</p> <p><i>1 бал</i> – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.</p> <p>Додаткові бали присуджуються у рамках «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
7. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 262 с. 2. Світличний О.П. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О.П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с. 3. Фордзюн Ю.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / Ю.І. Фордзюн, В.М. Кабацій – К.: Кондор-Видавництво, 2015.- 208 с. 4. Кузнецов Ю.М. Патентознавство та авторське право: Підручник / Ю.М. Кузнецов–К.: Кондор, 2005. -498 с. 5. Всесвітня конвенція по авторських правах. Авторське право України. 36. нормативно-правових актів / Під ред. В.В. Ситцевого. - К., 1996. 	

6. Хмиров І.М. Управління науковими проектами та інтелектуальна власність : курс лекцій / Уклад. І.М. Хмиров, А.П. Хряпинський . – Х. : НУЦЗУ, 2017 . – 99 с. (Бібліотека НУЦЗ України).
7. Дмитришин В.С. Інтелектуальна власність на програмне забезпечення в Україні / В.С. Дмитришин, В.І. Бережанська – К.: Вірлен, 2005.-304 с.
8. Антонов В.М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право (2-е вид., стереотип.). - К.: КНТ,2006. - 520 с.
9. Конвенція, що затверджує Всесвітню Організацію Інтелектуальної Власності. Зб. нормативних актів із питань промислової власності. - К.: Вища шк., 1998.
10. Паризька конвенція по охороні промислової власності. Зб. нормативних актів із питань промислової власності. - К.: Вища шк., 1998.

Допоміжна

1. Закон «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» / ВВРУ. - 1994. - №7.
2. Закон «Про охорону прав на промислові зразки» / ВВРУ. - 1994. - № 7.
3. Закон «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» / ВВРУ. - 1994. - №7.
4. Закон «Про авторське право і суміжні права» / ВВРУ. - 1994. - № 13.
5. Закон «Про захист від недобросовісної конкуренції» / ВВРУ. - 1996. № 36.
6. Цивільний кодекс України.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності - www.wipo.int
2. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України www.me.gov.ua
3. Офіційний сайт ДП «Український інститут інтелектуальної власності» («Укрпатент») – www.uipv.org

Викладач _____ Дзумедзей Р.О.
Никируй Л.І.